

Кам'янець-Подільський національний університет імені
Івана Огієнка
Факультет української філології та журналістики
Кафедра історії української літератури та
компаративістики
Силабус навчальної дисципліни
«Фольклор»

1. Загальна інформація про курс

Назва курсу, мова викладання	Фольклор Мова викладання – українська
Викладач	Щегельський Валерій Васильович, кандидат філологічних наук, старший викладач
Профайл викладачів	https://ukrlit.kpnu.edu.ua/shchehelskyi-valerii-vasylovych/
E-mail:	shchehelskyi.valerii@kpnu.edu.ua
Сторінка курсу в MOODLE	https://moodle.kpnu.edu.ua/course/view.php?id=8345
Консультації	Консультації проводяться щочетверга, впродовж семестру з 14.00; групові або одноосібні

2. Анотація до курсу

Навчальна дисципліна «Фольклор» – теоретично і практично готує здобувачів до професійної діяльності у галузях, що потребують послуги зі створення, аналізу, оцінювання текстів; фахівців з активною громадянською позицією, конкурентоспроможних до європейської та євроатлантичної інтеграції, здатних розв'язувати складні спеціалізовані завдання й практичні проблеми в галузі філології. Дає знання про витoki народної словесності, жанри українського фольклору в їх історичному розвитку та взаємозв'язках з літературою, духовними надбаннями народів світу, про художньо-поетичні традиції, вірування, звичаї. Допомогає здобувачам простежити поетапне становлення духовного середовища українського народу у його зв'язку з історичними явищами і подіями, з'ясувати роль усної народної словесності у формуванні етнопсихології, світоглядних засад українців.

3. Мета і завдання курсу

Метою фольклорної підготовки в межах курсу є формування у майбутніх словесників високої естетичної культури. Ознайомлення здобувачів вищої освіти із феноменом усної народної творчості, специфікою фольклору, його жанровою системою, історією і поетикою окремих жанрів, особливостями усної народної творчості кожного історичного періоду, взаємодією фольклору і літератури. Оволодіння практичними навичками й уміннями цілісного аналізу народнопоетичних творів; прищеплення навичок фольклористичної діяльності й підготовка до фольклорно-діалектологічної практики.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Фольклор» є:

- формувати в здобувачів вищої освіти професійно-методичні вміння;
- сформувати систему знань про українську усну народну творчість, її специфіку, закономірності розвитку, спосіб побутування фольклору;

- ознайомити здобувачів з жанровою системою українського фольклору, історією і поетикою провідних жанрів;
- дати їм уявлення про фольклористику як науку, її методи, завдання, проблематику, ознайомити їх із найвідомішими фольклористичними працями про усну народну творчість взагалі і про окремі жанри зокрема;
- виробити у здобувачів вищої освіти вміння аналізу наукової літератури з проблем фольклористики, навички аналізу фольклорного твору;
- ознайомити здобувачів з методикою збирання фольклорних творів;
- стимулювати науково-методичну творчість.

Програмні компетентності

Інтегральна компетентність: Здатність управляти складною спеціалізованою діяльністю та професійними практичними проектами в галузі філології (української лінгвістики, літературознавства) у непередбачуваних робочих та/або навчальних контекстах із значним ступенем автономії, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

- ЗК 05. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК 06. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК 08. Здатність працювати в команді та автономно, виявляти креативність та ініціативність.
- ЗК 11. Здатність застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях, переконливо аргументувати власні міркування.
- ЗК 12. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК 13. Здатність проводити дослідження на належному рівні, дотримуючись принципів академічної доброчесності.

Спеціальні (фахові) компетентності спеціальності:

- СК 07.** Здатність збирати, аналізувати, систематизувати та характеризувати мовні й літературні факти і процеси, що їх зумовлюють, та інтерпретувати тексти українською мовою.
- СК 08.** Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією традиційних і сучасних напрямів лінгвістики та літературознавства для розв'язання професійних завдань.
- СК 16.** Здатність аналізувати особливості духовної культури українського народу та усної народної творчості у зв'язку з історичними явищами і подіями.

4. Формат курсу

Стандартний курс (очний, заочний). Можливе застосування об'єктно-модульного динамічного середовища навчання Moodle та застосунків для проведення відеоконференцій.

5. Результати навчання

- ПРН 02. Ефективно працювати з інформацією: добирати потрібні відомості з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати та систематизувати.
- ПРН 03. Організовувати процес свого навчання й самоосвіти, дотримуючись стандартів у сфері охорони здоров'я.
- ПРН 05. Співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо.
- ПРН 06. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих завдань і проблем професійної діяльності.

ПРН 08. Знати й розуміти систему української мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію української мови та літератури і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН 13. Аналізувати й інтерпретувати твори української та світової художньої літератури й усної народної творчості, визначати їхню специфіку й місце в літературному процесі, зокрема й у регіональному контексті, використовувати художню спадщину України для формування духовного світогляду людини та національної культури загалом.

ПРН 16. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції спеціалізації «Українська мова та література», уміти застосовувати їх у професійній діяльності.

ПРН 19. Мати навички участі в наукових дослідженнях у галузі філології (української лінгвістики, літературознавства), провадити їх, дотримуючись принципів академічної доброчесності.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі вищої освіти **мають знати:**

- значення терміна «фольклор», співвідношення з синонімічними термінами (усна народна творчість, усна народна поетична творчість, словесність тощо);
- специфічні риси фольклору в порівнянні з художньою літературою;
- основні теорії походження фольклору та його періодизацію;
- предмет і завдання фольклористики, її зв'язок з іншими науками, провідні методи;
- основні етапи розвитку української фольклористики, наукові школи української і світової фольклористики, актуальні проблеми фольклористики на сучасному етапі;
- жанрову систему українського фольклору та основні принципи її класифікації.

Вміння, навички, компетентності, набуті у процесі вивчення дисципліни:

- самостійно опрацьовувати наукові першоджерела, збірники фольклорних текстів, періодичні видання з фольклористики, словники, довідники, енциклопедії;
- працювати з бібліотечним каталогом, бібліографічними покажчиками, пошуковими системами Інтернету з метою отримання інформації з дисципліни, укладати і правильно оформляти бібліографію з певного розділу фольклористики;
- виконувати фольклорні твори різних жанрів (зважаючи на наявність вокальних, драматичних і хореографічних здібностей);
- аналізувати фольклорний твір, характеризувати його ідейно-тематичні особливості, визначати його приналежність до певного жанру;
- порівнювати варіанти одного й того ж фольклорного твору; фольклорний і літературний твори, що мають типологічні зв'язки (сюжет, мотив, образи тощо); фольклорні жанри в усній народній творчості різних народів;
- володіти методикою записування фольклорних творів і складання їх паспортів;
- доводити власні думки в ході дискусії, підтверджувати їх переконливими прикладами;
- аналізувати твори українського фольклору, зіставляти їх жанрові особливості з огляду на морально-психологічні проблеми, творчо поєднувати здобуту теоретичну інформацію з різними прийомами філологічного аналізу текстів;
- самостійно узагальнювати і систематизувати знання з певного розділу дисципліни, укладаючи схеми, таблиці, опорні конспекти, розробляючи презентації в електронному вигляді.

Програма визначає тільки загальну спрямованість викладання курсу та обов'язковий обсяг знань, якими повинні оволодіти здобувачі. Викладачі ж мають можливість працювати з програмою творчо, вносити корективи в її зміст, розробляти індивідуальні завдання, але вся робота з навчальної дисципліни мусить бути направлена на підготовку кваліфікованого працівника, що має необхідні теоретичні знання і вміє застосовувати їх на практиці.

6. Обсяг і ознаки курсу

Найменування показників	Характеристика навчального курсу
Освітня програма, спеціальність, спеціалізація	Українська мова і література 035 Філологія 035.01 Українська мова та література
Рік навчання/ рік викладання	перший /2021–2022
Семестр вивчення	перший
Обов'язкова/вибіркова освітня компонента	обов'язкова освітня компонента
Кількість кредитів ЄКТС	3 кредити ЄКТС
Загальний обсяг годин	90
Кількість годин навчальних занять	44
Лекційні заняття	22
Практичні заняття	22
Самостійна робота	46
Форма підсумкового контролю	залік

7. Пререквізити курсу

Освітня компонента "Фольклор" безпосередньо розпочинає комплексне формування професійних компетенцій студента і пов'язаний з подальшим вивченням дисциплін літературознавчого циклу.

Дисциплінами-кореквізитами є "Вступ до літературознавства", Історія української літератури", "Українська література у світовому контексті".

8. Технічне й програмне забезпечення /обладнання

Вивчення курсу може потребувати спеціального матеріально-технічного та/або інформаційного забезпечення: проектор та ноутбук/персональний комп'ютер для презентацій у форматі MS Power Point, магнітофон, диктофон, відеокамера.

9. Політика курсу

Письмові роботи. Здобувачі пишуть реферати.

Академічна доброчесність. Очікується, що роботи здобувачів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел списування, втручання в роботу інших здобувачів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Відвідування занять. Очікується, що всі здобувачі відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Вони мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У

будь-якому випадку здобувачі зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.

Література.

Уся література, яку здобувачі не можуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Здобувачі заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

10. Схема курсу

Вивчення навчальної дисципліни складається з одного змістового модуля: ***Усна народна творчість як чинник духовного та фізичного розвитку українського суспільства.***

Тематичний зміст лекційного курсу:

1. Вступ. Предмет і завдання курсу.
2. Фольклор і фольклористика.
3. Основні світоглядні системи українського фольклору.
4. Магія і міфологія.
5. Календарно-обрядова творчість.
6. Родинно-обрядова творчість.
7. Ліричні пісні як жанр народно-поетичної творчості. Теми й образи родинно-побутових пісень.
8. Ліричні пісні як жанр народно-поетичної творчості. Ідейно-тематичний зміст соціально-побутових пісень.
9. Балада як народно-поетичний жанр.
10. Казкова проза. Історична (неказкова) проза.
11. Методологія проведення навчальної практики з фольклору.

Тематичний зміст практичного курсу:

1. Визначні збирачі та дослідники української усної народної творчості першої половини XIX ст.
2. Визначні діячі та дослідники української народної творчості на зламі XIX-XX ст.
3. Фольклористика Поділля: збирачі та дослідники.
4. Зимово-весняна обрядова поезія.
5. Родинно-обрядовий фольклор. Локальні особливості весільного обряду.
6. Загальна характеристика українського фольклору XX ст. Голодомор і Друга світова війна.
7. Дитячий фольклор.
8. Героїчний ліро-епос.
9. Жанрова різноманітність народних паремій.
10. Творчість українських письменників і фольклор.
11. Академічні установи та наукові центри дослідження українського фольклору.

11. Система оцінювання та вимоги

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль	Самостійна робота	Модульна контрольна робота	Сума
50 балів	20 балів	30 балів	100 балів

Поточний контроль. Якщо здобувач не відпрацював пропущені навчальні заняття, не виправив оцінки 0,1,2,3, отримані на навчальних заняттях, не виконав модульної контрольної роботи (МКР), завдання самостійної роботи менше ніж на 60% від максимальної кількості балів, виділених на ці види робіт, він вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю.

Пропущені заняття здобувач має обов'язково відпрацювати. За відпрацьовані лекційні заняття оцінки не ставляться, за практичні, семінарські, лабораторні заняття нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Здобувач, який не виконав поточних домашніх завдань, не підготувався до навчальних занять, в журнал обліку роботи академічної групи ставиться 0 балів.

Здобувач, знання, уміння і навички якого на навчальних заняттях за 12-бальною шкалою оцінено від 1 до 3 балів, вважається таким, що недостатньо підготувався до цих занять і має академічну заборгованість за результатами поточного контролю. Поточну заборгованість, пов'язану з непередготовленістю або недостатньою передготовленістю до навчальних занять, здобувач повинен ліквідувати. За ліквідацію поточної заборгованості нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Самостійна робота (20 балів)

Контроль за самостійною роботою здійснює лектор на консультаціях. Здобувачі для виконання завдань самостійної роботи заводять окремий зошит.

Модульна контрольна робота (30 балів)

Модульна контрольна робота складається з тестових завдань відкритого типу.

Підсумковий рейтинг з кредитного модуля (дисципліни)

Рейтингова оцінка – сумарна підсумкова оцінка за стобальною шкалою рівня засвоєння студентом навчальної дисципліни упродовж її вивчення.

Рейтингова оцінка з навчальної дисципліни	Оцінка за шкалою ECTS	Національна залікова оцінка
90-100	A (відмінно) (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)	зараховано
82-89	B (дуже добре) (вище середнього рівня з кількома помилками)	
75-81	C (добре) (в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)	
67-74	D (задовільно) (непогано, але зі значною кількістю недоліків)	
60-66	E (достатньо) (виконання задовольняє мінімальним критеріям)	
35-59	FX (незадовільно) (з можливістю повторного складання)	не зараховано
1-34	F (незадовільно) (з обов'язковим повторним курсом)	

12.Основна література

1. Біляцька В.П. Навчальний посібник з курсу «Усна народна творчість». Дніпро : СЕРЕДНЯК, 2015. 124 с.
2. Івановська О. Український фольклор: семантика і прагматика традиційних смислів: підручник. Київ : Експрес-Поліграф, 2012. 336 с.
3. Лановик З. Українська усна народна творчість. Київ : Знання-Прес, 2001. 591с.
4. Росовецький С. Український фольклор у теоретичному висвітленні: підручник. Київ : Вид.-поліграф. центр «Київський університет», 2008. 623 с.
5. Руснак І. Є. Український фольклор: навчальний. посібник. Київ : Академія, 2010. 304 с.
6. Семеног О.М. Усна народна творчість : навч.-метод. посіб. Київ-Глухів : РВВ ГДПУ, 2003. 153 с.
7. Філоненко С. О. Усна народна творчість: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 416 с.

Додаткова література

1. Іваницький А. Українська народна музична творчість. Київ : Музична Україна, 1990. 336 с.
2. Коваленко Н. Д., Щегельський В. В. Фольклорно-діалектологічна практика : навч. метод. посіб. Кам'янець-Подільський : Буйницький О. А., 2015. 144 с.
3. Сивачук Н. Український дитячий фольклор : підручник. Київ : Деміур, 2003. 288 с.
4. Українська фольклористика. Словник-довідник / уклад., заг. ред. Михайла Чорнопиского. Тернопіль: Підручники і посібники, 2008. 448 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ:

1. Бібліотека Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.
2. Електронна бібліотека: Бібліотека К-ПНУ (kpmu.edu.ua)
3. Бібліотека навчально-наукової лабораторії етнології КПНУ імені Івана Огієнка.
4. Рукописний фонд навчально-наукової лабораторії етнології КПНУ імені Івана Огієнка.